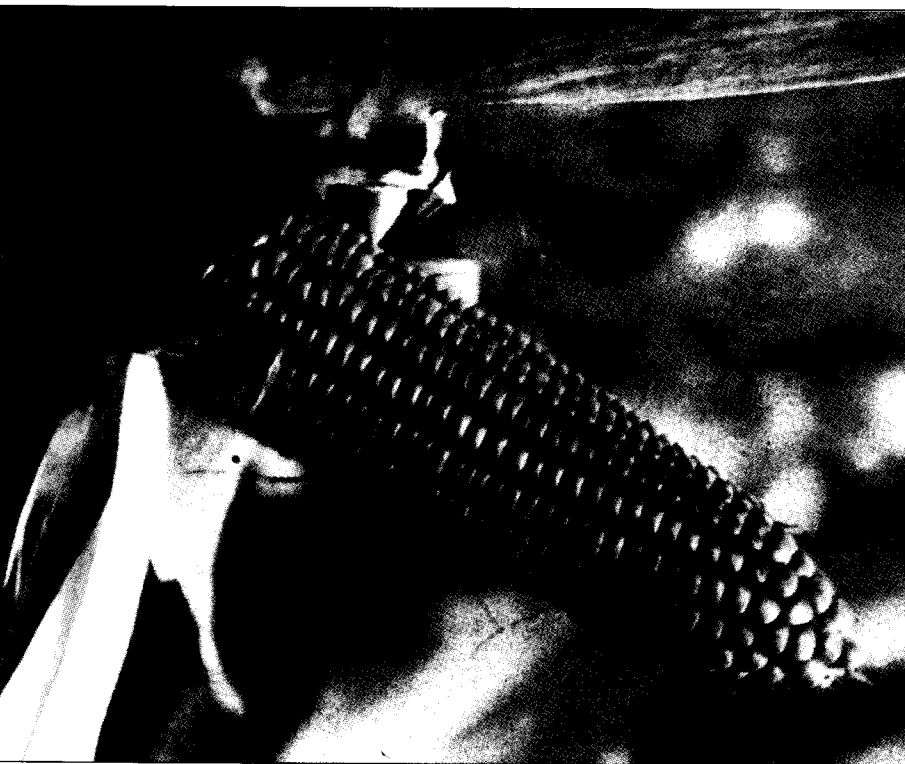

សិល្បាសាស្ត្រ

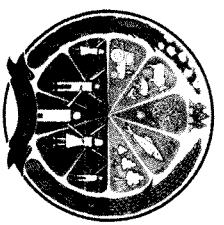

គំរោងកែលម្អការងារកម្ពុជា បណ្ណាល័យ អភិវឌ្ឍន៍ អាស៊ី

(ADB) លេខ 1445.CAM (SF)

នាយកដ្ឋានស្រាវជ្រាវនិងបណ្ណាល័យកម្ពុជា

លេខ : ១ ផ្លូវ ២០០៣

I. តួនាទីនៃសេវាសង្គមនេះ ៖

ពោតគឺជាដំណាំដែលគេបានស្តាប់តាំងពីសតវត្សរ៍ទី១៧ ហើយ
គេបានដាំលើផ្ទៃដីតូចៗនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ទុកដូចជា អាហារសំរាប់
បំពេញលើអាហារដទៃទៀត ។ អាហារនេះមានសារៈសំខាន់ឡើង
ដល់ថ្នាក់ជាតិកំរិត ១៩១០ ដែលចាំបាច់បានទិញពោតក្នុងចំនួនច្រើន
ពីប្រទេសក្រៅដែលនៅក្រោមចំណុះរបស់ខ្លួន ដើម្បីយកទៅធ្វើចំណី
សត្វ ។

ពោតទាំងអស់ដែលដាំដុះពីដំបូង គឺនៅក្នុងប្រទេសពោតស
ក្រាប់មូលរឹង ឬ ទន់ និងមានរយៈពេលវិវត្តខ្លី “ ៩០ ថ្ងៃ ” ។ ពោតស
គេហូបជាពោតស្មោរ ឬ លឹងតាំងពីនៅឡើយហូតដល់ទុំ ឬ ធ្វើនំផ្សេងៗ
បង្កើតជាពោតជ្រូក តាមភូមិភាគ និងជនបទជិតខាង ។

រីឯពោតក្រហម លេចចេញមកក្រោយឆ្នាំ ១៩២១ ការកាត់ពូជ
ដោយឯងៗ រវាងពោតចូលពីកុងកើង និងអាមេរិកខាងត្បូង បន្ទាប់មក
ទៀតការបង្កាត់ពូជដោយក្រសួងកសិកម្មក្នុងរវាងឆ្នាំ១៩៣០ បង្កើតបាន
ពោតក្រហមខ្មែរ ដើមខ្ពស់រយៈពេលវិវត្តខ្លី “ ៩០ ថ្ងៃ ” ផ្លែរាងមូល តូច
ខាងចុង ប្រវែងប្រហែល ២០ ស.ម ក្រាប់ញឹកជំលូម ឬ តូច (តូចជាង
ធម្ម) មូលខាងលើ ពណ៌លឿងក្រអែម ឬ ក្រហមលើទាំងអស់ វត្តមាន
នៃស្នាមជូត និងខ្ទងក្រាប់ពណ៌ស ធ្វើឱ្យវាជ័យចុះតំលៃ។ ការប្រឹងប្រែង
កែលំអ ដោយបង្កាត់ពូជបានអនុវត្តធ្វើនៅភ្នំពេញ និងខេត្តកំពង់ចាម ។

ពោតផ្លែម មានប្រភពដើមពីអាមេរិក ដែលគេនិយមប្រើប្រាស់
ជាអាហារបន្ទាប់បន្សំ នៅពេលដែលផ្លែបានពេញលេញ ឬ ជាសម្បត្តិ
ផ្សេងៗ ។ ពោតនេះមានពណ៌ក្រហមព្រលឹកនៅពេលទុំ ។

ពោតគឺជាដំណាំមួយយ៉ាងសំខាន់ក្នុងចំណោមដំណាំស្បៀង
សំខាន់ៗផ្សេងទៀត ។

យោងតាមល្បឿននៃផលិតកម្មពោត គេអាចសន្និដ្ឋានថា : ចាប់
ពីឆ្នាំ ២០០០ ទៅ ដំណាំពោតនឹងក្លាយជាដំណាំទី ១ ក្នុងពិភពលោក ។
ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៦ នៅកម្ពុជាផលិតកម្មដំណាំពោត បានកើនឡើងដល់
៦៣.៥ ពាន់តោន ។

II-សវនាវៈប្រទេសៈនៃដំណាំពោត :

ពោតជាដំណាំមួយប្រភេទយ៉ាងសំខាន់សំរាប់បរិវេណប្រយោជន៍
របស់មនុស្ស និងសត្វ ។ នៅក្នុងគ្រាប់ពោតមានផ្ទុកទៅដោយសារ
ជាតិផ្សេងៗ ដូចជា ជាតិទឹក ១០.៨% ជាតិប្រូតេអ៊ីន ១០% ជាតិ
ប្រេង ៤.៣% ជាតិកាបូអ៊ីត្រាត ៧៣.៤% ជាតិវី ១.៤% ... ។ ល ។

១-សវនាវៈវ៉ាធីនីសៈនៃសវនាវៈប្រទេសៈ :

- ពោតត្រូវបានគេយកធ្វើជាអាហារប្រចាំថ្ងៃសំរាប់ប្រទេសមួយ
ចំនួន ។
- ពោតជាអាហារបន្ថែមពីលើអាហារមូលដ្ឋានដែលប្រជាជន

តែងតែនិយមដូចជា : ដុត, ស្មៅ, អាំង និងកែច្នៃធ្វើជាអង្ករពោត
ម្សៅពោត និងនំពោត ។ ល ។

២-សវនាវៈវ៉ាធីនីសៈនៃសវនាវៈប្រទេសៈ :

- ដើម និងស្នូលធ្វើជាក្រដាស , ខ្សែ ឬ សំរាប់ដុត
- គ្រាប់ពោតក្រហមកិនធ្វើជាចំណីសត្វ
- គេយកគ្រាប់ពោតដំណើបកិនជាម្សៅធ្វើជាការ គ្រឿងតម្បាញ
សាប៊ូ ។ ល ។
- ការចំរាញ់យកជាតិប្រូតេអ៊ីន និងអាមីដុងធ្វើជាឱសថ ។
- ការកែច្នៃធ្វើជានំប៉ុង ប្រេងចា ទឹកស្រូវ ។ ល ។

៣-សវនាវៈវ៉ាធីនីសៈនៃសវនាវៈប្រទេសៈ :

ដំណាំពោតមានលក្ខណៈអាចអោយអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ ងាយស្រួល
សិក្សាពីលក្ខណៈបន្តពូជ និងលក្ខណៈប្រែប្រួលនៃពូជពីជំនាន់មួយទៅ
ជំនាន់មួយ នៃរុក្ខជាតិ ។

III-សវនាវៈវ៉ាធីនីសៈនៃសវនាវៈប្រទេសៈ :

ពោតជារុក្ខជាតិមួយបែបដែលមានអាយុកាលល្អតហាស់ខ្លីល្មម
សមស្របនឹងការដាំដុះ គឺរយៈពេល ៨៥ថ្ងៃ , ៩០ថ្ងៃ , ១០០ថ្ងៃ , ១១០ថ្ងៃ
, ១៣០ថ្ងៃ និងដល់ ១៨៥ថ្ងៃ ។ ចំពោះពូជពោតនៅ កម្ពុជាយើង
ច្រើនមានអាយុកាល ៨៥ថ្ងៃ, ៩០ថ្ងៃ និង១១០ថ្ងៃ ។

ជាទូទៅដើមពោតច្រើនមានកំពស់ ១.៥ម - ៣ម ។ ដោយ

ឡែកនៅអាមេរិកខាងត្បូង កំពស់ពោតមានរហូតដល់ ៩ ម ។
 ពោតមានស្លឹករាងជាបន្ទះស្រួចវែង មានបណ្តោយ ១ ម ទទឹង
 ពី ៧ - ១៥ ស.ម ស្លឹកវាបានដុះចេញពីថ្នាំង និងកំរៀបឆ្នាស់គ្នាពីមួយ
 ទៅមួយ ។ លក្ខណៈពិសេសចំពោះដំណាំនេះ គឺនៅលើដើមពោតតែ
 មួយមានផ្កាញី និងផ្កាល្បាយនៅជាមួយគ្នា តែផ្កាល្បាយស្លឹកនៅផ្នែក
 ខាងលើនៃដើម និងផ្កាញីស្លឹកនៅចំពាក់កណ្តាលដើម ។ ដូច្នេះផ្កាញី
 ជាក់ន្លែងកំណើតនៃផ្លែពោតនេះឯង ។

ដំណាក់កាលពោតចេញផ្លែ

IV ~ បច្ចេកទេសដាំដុះ :

១ ~ ការស្រែចំណីដុះ :

- គ្រាប់ពូជល្អ ផ្តល់ទិន្នផលខ្ពស់
- គ្រាប់ពូជល្អ មានភាពសុទ្ធលើសពី ៩៥%
- គ្រាប់ពូជដែលមានអត្រាដំណុះលើសពី ៨៥%
- គ្រាប់ពូជថ្មី មិនទុកយូរខែ ឆ្នាំពេកទេ
- គ្រាប់ពូជធន់នឹងជំងឺ សត្វល្អិតបំផ្លាញ និងមិនប្រេះបែក

២ ~ គ្រែចំណីដុះ :

នៅតំបន់ព្រៃពិក ពោតដាំដំណាំមួយដែលមិនរើសអើងកាលដាំដុះ
 ដោយឡែកនៅប្រទេសកម្ពុជា គេអាចដាំពោតបានល្អ នៅតាម
 បណ្តាខេត្តមួយចំនួនតាមដងទន្លេដូចជា : ខេត្តកណ្តាល , ព្រៃវែង ,
 កំពង់ចាម , ក្រចេះ , កំពង់ឆ្នាំង និងតំបន់ដីក្រហម ។
 ចំពោះដីនៅតាមមាត់ទន្លេ គេអាចដាំបាន ២ ដង ក្នុង ១ ឆ្នាំ
 ដោយសារតំបន់នេះអាចធានាទឹក និងជីជាតិបានគ្រប់គ្រាន់ ។

~ គ្រែចំណីដុះ :

- ចាប់ដាំពីចុងខែមេសា ដល់ពាក់កណ្តាលខែឧសភា និងប្រមូល
 ផលនៅចុងខែសីហា ចំពោះតំបន់ដីតាមមាត់ទន្លេ ។
- ចាប់ដាំពីខែឧសភាដល់ខែកក្កដា និងប្រមូលផលនៅចុងខែ
 កញ្ញា ចំពោះនៅតំបន់ដីក្រហម ។

~ស្ទួនស្ទួន : ~

-ចាប់ដំពីរដូរទឹកស្រក គឺចាប់ពីខ្សែកាដល់ខែមកា ហើយ
ការប្រមូលផលនៅចុងខែមិនា និងដើមខែមេសា ។

៣-ការប្រមូលផល :

~ស្ទួនស្ទួន : ~

ការភ្ជួររាស់ដីត្រូវអោយបានម៉ដ្ឋល្អ ដើម្បីរក្សារាស់លើមក្នុងដីបាន
យូរ ហើយអាចភ្ជួរដីហាលពី ៥-១៥ ថ្ងៃ ។

~ស្ទួនស្ទួនស្ទួន : ~

គេចាំចាប់ធ្វើដីឱ្យម៉ដ្ឋពេកទេ ព្រោះអាចបណ្តាលឱ្យដីជាប់
ហាប់ ក្រោយពីភ្លៀងធ្លាក់ ។ ការភ្ជួរហាលដីក្នុងរដូវនេះ ត្រូវធ្វើឱ្យបាន
ពី១ដងទៅ២ដង ដើម្បីសំលាប់ស្មៅចង្រៃ, សត្វល្អិត, ជំងឺ ព្រមទាំង
បង្កើនបន្ទុកខ្យល់ក្នុងដីឱ្យបានល្អថែមទៀត ។

៤-ការដាំដំណាំ :

ការដាក់លើកទី១ : ដាក់ដីទ្រាប់បាតក្នុងដី ១ ហិកតា

-ដីលាយកសត្វពី ៥-១០ តោន ភ្ជួរលុបមុនពេលដាំ

-ដី ១៥-១៥.១៥ ឬ ១៦-២០.០ ចំនួនពី ២០០-៣០០ គម្រ

ការដាក់លើកទី២ : ជីអ៊ុយរ៉េ ដាក់នៅពេលពោតចេញស្លឹក

៦-៨ សន្លឹក ឬ នៅពេលពូនគល់ លើកទី ២

ការដាក់ដីទ្រាប់បាតនៅពេលដាំ

ចំពោះប្រភេទជីគីមី អិន ប៉េ កា (N P K)

អិន N (អាហ្សូត) ដាក់ពី ៥០-១៥០ គម្រ ក្នុង ១ ហិកតា

ប៉េ P (ហ្វូស្វ័រ) ដាក់ពី ៣០-៩០ គម្រ ក្នុង ១ ហិកតា

កា K (ប៉ូតាស៊) ដាក់ពី ៥០-១៣០ គម្រ ក្នុង ១ ហិកតា

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន :

ការដាក់ដីទ្រាប់បាតមានពីរយ៉ាង គឺភ្ជួរលុបមុនពេលដាំ និងដាក់
នៅពេលដាំដោយរោយនៅក្បែរគ្រាប់ចំងាយប្រហែល ៥ ស.ម ។
ចំពោះដីបំប៉នត្រូវដាក់រោយនៅក្បែរគល់ប្រហែល ៥ ស.ម រួចពូនគល់
លុបតែម្តង ។

ធីតិបទដ៏លម្អិតដល់ការវិនិយោគការងារស្រែកស្រែកសំរាប់សំរាប់ការងារ :

ពេលវេលាដែលត្រូវដាក់	បរិមាណនៃធីតិប N P K	របៀបដាក់ធី
ដាក់ពេលវេលាសំរាប់មុនដាំ ឬ ដាក់ពេលវេលាដាំ	២៥-៣០% - ១០០% - ១០០%	ដាក់ទ្រាប់ចាត
ពេលពោតមានអាយុកាល លូតហាស់ ៣០ថ្ងៃ នៅ ពេលពូនគប់លើកទី ២	៥០-៧០% - ០% - ០%	ដាក់បំប៉ន

ការដាក់ធីបំប៉នចំងាយពីគប់ ៥ ស.ម

៥-ការដាំដុះ :

ក/វេលាដាំដុះ :

-ក្នុងថ្ងៃដី ១ ហិកតា គេត្រូវប្រើគ្រាប់ពូជពី ២៥-៣០ គក្រ ។
មុនពេលដាំត្រូវយកគ្រាប់ពូជទៅហាលឡើងវិញរយៈពេល ១ - ២ ថ្ងៃ
ឱ្យលូតល្អ ដើម្បីអោយគ្រាប់ដក់ទឹកបានរហ័សនៅពេលដាំ ឆាប់ដុះ និង
ឱ្យដើមពោតរឹងមាំល្អ ។

-យកគ្រាប់ពូជដែលបានហាលលូតទៅត្រាំទឹករយៈពេល ៤ - ៦
ម៉ោង ដើម្បីបង្កើនអត្រាដុះនៃគ្រាប់ពូជ ។

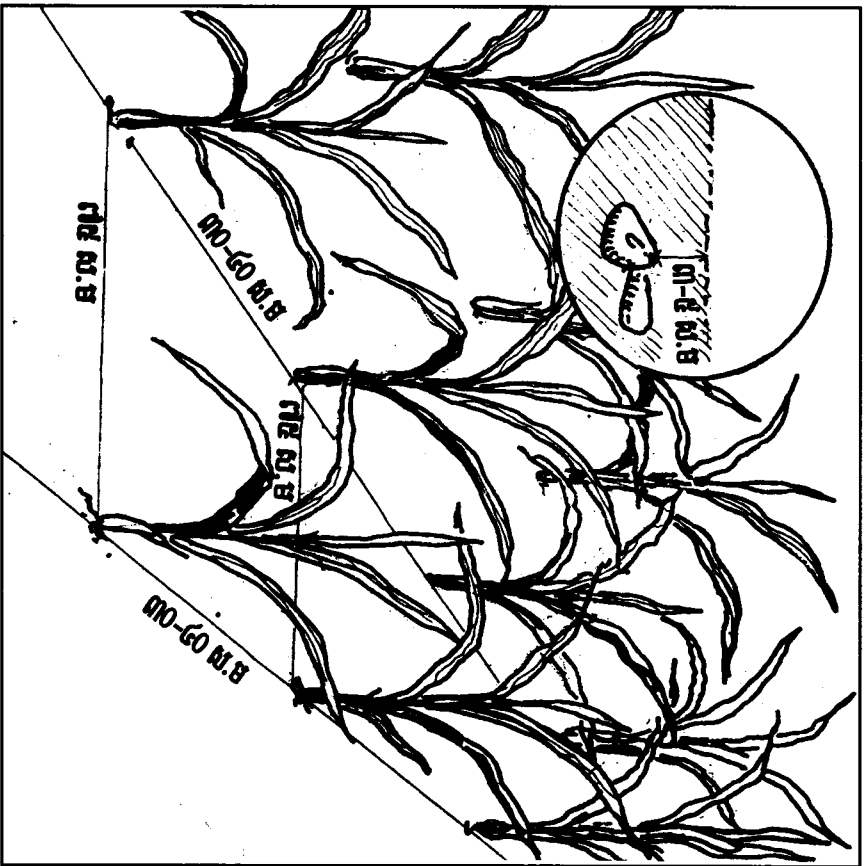
ខ/វេលាដាំដុះ :

ការដាំពោតមាន ២ របៀប គឺដាំជាគុដ ឬ បុកដាំ និងដាំដោយ
ម៉ាស៊ីន ។ ចំពោះចន្លោះ ឃ្នាតដែលត្រូវដាក់ គឺ :

ចន្លោះជួរ	ចន្លោះគុដ	ចំនួនដើមក្នុង/គុដ	ចំនួនដើមក្នុង/ហ.ក
៧៥ ស.ម	៣០-៤០ស.ម	១	៣៣០០០ - ៤៤០០០
៧៥ ស.ម	៥០-៦០ស.ម	២	៤៤០០០ - ៥៣០០០

ឯជំរៅគ្រាប់ដែលត្រូវគប់ ឬ បុកដាំ គឺអាស្រ័យដោយសភាព
សើមមាននៅក្នុងដី ។ ចំពោះដីសើមឬនៅរដូវវស្សា គឺជំរៅប្រមាណ
ពី ៣-៥ ស.ម ។ ចំណែកដីស្ងួត ឬ នៅរដូវប្រាំង គឺជំរៅប្រមាណពី
៥-៨ ស.ម ។

៦. ការដាំដុះ :

៧. ការដាំដុះកង :

ក្រោយពេលដាំរយៈពេល ២-៣ ថ្ងៃ គឺពេលគ្រាប់ពោតចាប់ផ្តើម ចេញពន្លក បើឃើញគ្រាប់ដែលមិនដុះមានតិចជាង ១០% យើងមិន ចាំបាច់ជួសទេ តែផ្ទុយទៅវិញបើគ្រាប់មិនដុះមានច្រើន ត្រូវប្រញាប់ ដាំជួសឱ្យជាប់ទូទាំង ដើម្បីធានាបាននូវចំនួនដើម និងធានាបានបរិមាណ ផលច្រើន ។

៨. ការដាំដុះបែកកង :

ក្រោយពេលកូនពោតដុះបាន ១៥ ថ្ងៃ ឬ មានស្លឹកពី ៣-៤ សន្លឹកមានកំពស់ ១០-១៥ ស.ម ត្រូវប្រញាប់ដកបំបែកដើមចេញខ្លះទុកតែ ១-២ ដើម នៅតាមចន្លោះជួរ និងចន្លោះគុំអ្នកខាងលើ ។ ដើមដែល ទុកត្រូវរើសយកដើមណាដែលថ្លោស មានភាពរឹងមាំ ដុះល្អតហាស់ល្អ ជាងគេ ។

ការទុកចំនួន ១-២ ដើម ក្នុង១គុំអ្នក

៩. ការដាំដុះដី ធ្វើស្ទឹង ពូជកង :

ក្រោយពេលដកបំបែកកូនពោតចោលខ្លះហើយ ត្រូវចាប់ផ្តើម

ពោចស្មៅ ជ្រួយដីនិងពូនគល់លើកទី ១ ដើម្បីឱ្យដីផ្លូវ ជក់សំណើមបាន ច្រើន ឬសពោតដុះបានល្អ ខ្យល់ចេញចូលបានស្រួល ។

-ពេលពោតមានអាយុ ៤០ថ្ងៃ ឬ ឃើញពោតចេញស្លឹកបានពី ៦-៨ សន្លឹក ត្រូវធ្វើស្មៅដាក់ ដី និងពូនគល់ជាលើកទី ២ ដើម្បីអោយ ឬសថ្មីដុះបន្ថែមទៀត និងឱ្យពោតដុះលូតហាស់បានល្អ ។ ជាទូទៅយើង អាចជំរះស្មៅពូនគល់ពី ៣-៤ ដង ក្នុងរដូវវស្សា និងពី ១-២ ដង នៅ រដូវប្រាំង ។ បើយើងបណ្តោយឱ្យស្មៅដុះច្រើន នោះទិន្នផលពោត នឹង ថយចុះ ដោយសារមកពីស្មៅដណ្តើមដីជាតិពោត ។

V~ការច្រូតមូលផល :

ការប្រមូលផល គឺប្រែប្រួលទៅតាមប្រភេទពូជនីមួយៗ។ ម្យ៉ាង ទៀតយើងអាចសន្និដ្ឋានថា ផ្លែពោតទុំ ដោយគេសង្កេតឃើញដើមមាន ពណ៌លឿង ស្លឹកពណ៌លឿងទុំ សំបកផ្លែស្ងួតក្រៀមស្រួយ សក់វាឡើង ខ្មៅស្រួយ គ្រាប់ភ្នំរលោងហើយរឹង និងសំណើមក្នុងគ្រាប់មានតិចជាង ២៥% នៅពេលប្រមូលផល ។